

Indledning

Finn Damgaard og Anne Katrine de Hemmer Gudme

Mad er oppe i tiden. Der skrives kogebøger, og produceres madprogrammer som aldrig før. Der arrangeres madfestivaler med langbords-spisning, og måltidet er kommet i fokus ikke mindst i den politiske debat, hvor det gode måltid lanceres som nøglen til en sund livsstil, en velfungerende familie og et samfund med sammenhængskraft. Den offentlige debat om måltider, såsom afstemningen om en nationalret, har endnu engang demonstreret, at der er følelser og identitet på spil, når talen falder på mad, og på hvad og hvordan vi bør spise.

I takt med denne udvikling, eller vel nærmest i hælene på den, er maden som forskningsfelt i rivende udvikling både herhjemme og i udlandet. Der forskes på livet løs i fødevarer og ernæring indenfor natur- og lægevidenskaben, og indenfor humaniora og samfundsvidenskab forskes der i måltidsfællesskaber og i madens kulturhistorie. Og der er nok at tage fat på, for mad fortæller historier. Mad er historie. Og ved hjælp af måltids- og spisevaner udtrykker vi både som gruppe og som individer, hvem vi er, og hvor vi hører til. Her et halvt århundrede efter at Claude Lévi-Strauss udgav sine skelsættende strukturelle analyser af mad og måltiders betydning for et samfunds opbygning og selvforståelse, er det alimentære, det der har med mad at gøre, godt og grundigt slået fast som et forskningsområde i sin egen ret.

Således også indenfor den bibelske eksegese, hvor en særlig interesse for mad og drikke i de bibelske tekster er spiret frem i de seneste årtier. Mad og madstudier er ganske rigtigt oppe i tiden, de er 'det nye sort', men madens betydning er lige så gammel som den menneskelige kultur, og mad, drikke og måltider spiller da også en væsentlig rolle i Bibelen, ja, de er nærmest ikke til at overse, hvis blot man tager de alimentære briller på.

Det er denne voksende ekspertise og interesse for mad og drikke i bibelsk litteratur, som vi har ønsket at samle i nærværende nummer af *Forum for Bibelsk Eksegese*. Overordnet set falder den eksegetiske interesse for mad og drikke i Bibelen indenfor tre hovedgrupper: den

agro-historiske, den sociokulturelle og den alimentære symbolik. Med agro-historisk mener vi interessen for de fødevarer, der blev dyrket, fanget og fortæret i Middelhavsområdet i oldtiden. Hvilken kornsort var den mest almindelige, hvornår slagtede man småkvæget, og hvordan smagte oldtidens vine? Den agro-historiske analyse guider den moderne læser gennem et fremmedartet kulinarisk univers, hvor viden om klimatiske forhold, landbrugs- og fiskerimetoder og teknologisk udvikling er vigtig for forståelsen af de fødevarer, der nævnes i teksterne. Med sociokulturel mener vi interessen for de hierarkier og fællesskaber, der knytter sig til spiseregler og måltidspraksis i de bibelske tekster, og som muligvis afspejler en historisk social praksis – eller et forsøg på at gøre op med en social praksis – i de samfund, som teksterne er rundet af. De gammeltestamentlige spiseregler i 3 Mosebog 11, samt de nytestamentlige bearbejdningsregler af det samme regelsæt, er et klassisk eksempel på, hvordan måltidspraksis kan drage grænser mellem mennesker. Men måltidets hierarki manifesterer sig overalt, ikke kun i mødet mellem jøder og ikke-jøder, men i ethvert fællesskab, hvor der spises og drikkes, i forbindelse med offermåltidet og i mødet mellem gæst og vært.

Den sidste hovedgruppe, den alimentære symbolik, er interessen for de bibelske teksters metaforiske og symbolske brug af mad og drikke. Her vrir det med bespisningsundere, eskatologiske måltider og kulinariske billeder. Her kan den rette vej og den rette væren beskrives som det rette måltid og den rette spisen. De bibelske forfattere vidste, som vi også ved det i dag, at man bliver, hvad man spiser.

Artiklerne i denne bog er eksempler på aktuel alimentær eksegese. Forfatterne udlægger teksten med de alimentære briller på – både de agro-historiske, de sociokulturelle og de symbolske – og de afdækker således teksternes righoldige kulinariske betydningsunivers og potentialer. Og der er virkelig nok at tage fat på, for mad fortæller (også) bibelhistorier. Resultatet er en udsøgt ret, en broget stuvning, der ligesom frugten fra Kundskabens Træ er god at få indsigt af.

Vi vil takke forfatterne, som hver især har taget deres livret med til dette eksegetiske sammenskudsgilde. En særlig tak retter vi til vores fagfællebedømmere, René Falkenberg, Else K. Holt, Adam Bülow-Jacobsen, Kasper Bro Larsen, John Møller Larsen, Caroline Nyvang,

Rikard Roitto og Blaženka Scheuer, for deres store indsats og gode arbejde.

Til slut vil vi takke H.P. Hjerl Hansen Mindefondet for Dansk Palæstinaforskning for dets gavmilde støtte til udgivelsen af dette bind i serien *Forum for Bibelsk Eksegese*.